

Nr 163.

Godkänd av första kammaren den 12 maj 1923.

Godkänd av andra kammaren den 12 maj 1923.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 80).

Till Konungen.

Uti en till riksdagen den 8 januari 1923 avlåten proposition (nr 2) har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen *dels* antaga ett propositionen bifogat förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst *dels ock* medgiva, att till befattningshavare vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk, statens domäner, flottans pensionskassa samt statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. dyrtidstillägg för budgetåret 1923—1924 må utgå av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestridas.

Det propositionen bifogade förslaget till kungörelse är av följande lydelse:

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 14 saml. Nr 163.

F ö r s l a g

till

kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

Härigenom förordnas som följer:

§ 1.

Mom. 1. Befattningshavare i statens tjänst, vilkas avlöning blivit av Konung och riksdag till siffran bestämd eller eljest utgår efter av riksdagen prövade grunder, äga, där ej bestämmelser i annan ordning äro eller varda meddelade, med nedan i denna författning angivna begränsningar och undantag uppbära dyrtidstillägg å följande i avlöningen ingående slag av kontanta förmåner, nämligen:

- lön och lönetillägg;
- tjänstgöringspenningar;
- vikariatsersättning;
- ortstillägg, dyrortstillägg, kallortstillägg, enslighetstillägg och fyr-skeppstillägg;
- arvode;
- ålderstillägg och därmed jämförlig avlöningsförhöjning;
- extra avlöningstillägg;
- extra lönetillägg;
- provisoriskt avlöningstillägg;
- tillfällig löneförbättring;
- tillfälligt lönetillägg;
- ersättning för bostad, bränsle, lyse, inkvartering och beklädnad;
- inkvarterings- och servisbidrag;
- lönetillägg för tjänstehästar;
- dagavlöning och dagavlöningstillägg vid armén och marinen samt portionsersättning för underofficerare vid flottan, beräknad efter 62 öre per dag;
- häradskskrivares och landsfiskals förvaltningsbidrag;
- uppmuntringspenningar och tillfällig arvodesförhöjning för lotsar, kvarstående på gammal stat;
- docentstipendium vid statens högskolor;
- tantiem till överdirektör vid statens vattenfallsverk och kraftverksdirektör; samt

särskild gottgörelse till lokomotivförare, som bestrider tjänst såsom lokomotivmästare.

Mom. 2. Åtnjuter befattningshavare, som i mom. 1 omförmäles, i och för tjänsten efter vederbörande myndighets bestämmande beklädnadsersättning eller annan kontant ersättning, må jämväl å sådan ersättning dyrtidstillägg utgå, om och i den mån myndigheten, med hänsyn särskilt till efter ingången av augusti månad 1914 till följd av stegringen i levnadskostnaderna beviljad förhöjning av ersättningen, prövar sådant av omständigheterna påkallat.

Detsamma skall gälla i fråga om arvode till stenograf enligt avlöningsreglementena för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk samt vid domänverket ävensom arvode till föreståndare för växeltelefonstation och till tågdirigent samt ersättning för beredskapstjänst enligt avlöningsreglementet för tjänstemän vid postverket m. fl.

Mom. 3. Dyrtidstillägg utgår icke å det särskilda belopp, som i samband med övergång till systemet med avlöningens utbetalande i efterskott enligt medgivande av riksdagen kan komma att utbetalas till befattningshavare, vilka erhålla definitiv löneroglering.

§ 2.

För att tjäna till grund vid dyrtidstilläggets bestämmande skall, med ledning av genom socialstyrelsens försorg verkställda beräkningar rörande den efter ingången av augusti månad 1914 inträdda ökningen i levnadskostnader, av Kungl. Maj:t fastställas det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen.

Allt efter som inträffade förändringar i levnadskostnadernas allmänna läge därtill giva anledning, fastställer Kungl. Maj:t, med ledning av de av socialstyrelsen senast verkställda beräkningar, nytt tal för ökningen i levnadskostnader att äga tillämpning från och med den månad, under vilken Kungl. Maj:ts beslut kungjorts, till den månad, under vilken Kungl. Maj:t må komma att på grund av ånyo inträdd förändring fastställa annat tal.

Närmare föreskrifter angående de beräkningar rörande ökningen av levnadskostnader, som skola av socialstyrelsen verkställas, meddelas av Kungl. Maj:t.

§ 3.

Där annorlunda icke är i § 4 av denna kungörelse eller eljest i särskild ordning stadgat, utgår dyrtidstillägget å den för månad upp-

burna avlöningen efter ett procenttal, motsvarande hälften av det utav Kungl. Maj:t fastställda talet för levnadskostnadsökningen och i förekommande fall avjämnat till närmast lägre hela tal; dock att

dels beträffande befattningshavare, vilken vid början av det kalenderkvartal, som omfattar den månad dyrtidstillägget avser, på grund av försörjningsplikt underhållit barn under 16 års ålder, dyrtidstillägget ökas med en tiondel,

dels ock beträffande annan befattningshavare, vilken vid början av det kvartal, som omfattar den månad dyrtidstillägget avser, icke uppnått 25 års ålder, dyrtidstillägget minskas med en tiondel.

Förhöjning av dyrtidstillägg inträder icke på grund av försörjningsplikt för barn, som i egenskap av pensionär äger åtnjuta dyrtidstillägg av statsmedel. Barn, vars föräldrar båda äro såsom befattningshavare i statens tjänst eller innehavare av lärarbefattning vid annan läroanstalt än statens berättigade till dyrtidstillägg av statsmedel, räknas endast till den av föräldrarna, som åtnjuter den högsta avlöningen, eller, om avlöningarna äro lika, till fadern. Gift kvinnlig befattningshavare, vilkens man icke såsom befattningshavare i statens tjänst eller innehavare av lärarbefattning som nyss sagts är berättigad till dyrtidstillägg av statsmedel, äger tillgodonjuta dyrtidstillägg för barn endast om mannen är på grund av bristande arbetsförmåga väsentligt urstånd-satt att bidraga till familjens underhåll.

Uppgår avlöningen till mera än 650 kronor i månaden, utgår å den del, som överstiger nämnda belopp, icke dyrtidstillägg.

Dyrtidstillägg utgår ej å i avlöningen ingående öretal, som överstiger fullt krontal. Vad av det beräknade dyrtidstillägget överskjuter helt krontal bortfaller.

§ 4.

Till befattningshavare, vilka åtnjuta lön eller arvode enligt gällande avlöningsreglementen för befattningshavare vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk, vid domänverket, vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen samt för befattningshavare vid lots- och fyrstaten, skall dyrtidstillägg utgå i enlighet med föreskrifterna i § 3, dock med iakttagande därav,

att det i § 3 omnämnda procenttal skall i varje särskilt fall minskas med 18, samt

att dyrtidstillägg icke utgår å den del av avlöningen, som må överstiga 800 kronor i månaden.

Vad nu är sagt skall jämväl äga tillämpning å sådana i förenämnda avlöningsreglementen avsedda icke-ordinarie befattningshavare, till vilka arvode utgår med i vederbörande stater angivna belopp.

§ 5.

Dyrtidstillägg beräknas, med nedan angivna undantag, endast å avlöningsförmåner, som utgå av statsmedel. Där avlöning bestrides dels av statsmedel och dels av andra medel, beräknas dyrtidstillägg endast å den del därav, som utgår av statsmedel; dock att *dels* dyrtidstillägg åt befattningshavare vid universiteten, de allmänna läroverken och navigationsskolorna samt till lantbruksakademiens sekreterare beräknas å hela det belopp, vartill i § 1 angivna avlöningsförmåner författningssenligt uppgå, utan avseende därå, att till bestridande av nämnda institutioners utgifter användas jämväl andra medel än statsmedel, *dels* beträffande biträdande lärare vid musikaliska akademien, till vilkens avlöande akademien lämnar tillskott av egna medel, dyrtidstillägg beräknas jämväl å sådant tillskott, i den mån ersättningen icke utgår efter högre belopp för undervisningstimme i veckan än som tillkommer ordinarie lärare vid akademien, *dels* ock till vikarie för häradshövding samt till andre notarie i domsaga och vikarie för andre notarie dyrtidstillägg bestrides av statsmedel även å den del av utgående arvode, som gottgöres statsverket genom avdrag å häradshövdingens avlöningsmedel, skolande därvid till vikarie för häradshövding med förordnande enligt 34 § domsagostadgan eller därmed likställt förordnande dyrtidstillägg utgå å ett beräknat belopp av 7,800 kronor om året.

Till häradshövding utgår dyrtidstillägg å ett beräknat belopp av 7,800 kronor om året.

I fråga om notarie vid domkapitel likställes med de avlöningsförmåner, varå dyrtidstillägg enligt § 1 mom. 1 skall utgå, så stor del av vederbörandes övriga inkomster i tjänsten, att det belopp, varå dyrtidstillägg beräknas, uppgår till 2,500 kronor utöver enligt stat utgående avlöningsförmåner.

Dyrtidstillägg beräknas även å författningssenligt utgående inkvarterings- och servisbidrag, som gäldas av andra medel än statsmedel.

Befattningshavare vid allmänt läroverk, vid högre lärarinneseminarier och vid folkskoleseminarium åtnjuta dock icke dyrtidstillägg å hyresersättning eller hyresbidrag. Ej heller utgår dyrtidstillägg å den

del av arvudet till föreståndaren för yrkespedagogiska centralanstalten, som beräknas motsvara dylik ersättning.

§ 6.

Till befattningshavare i statens tjänst, vilkas avlöning till siffran bestämts av Kungl. Maj:t, utbetalas dyrtidstillägg under iakttagande i tillämpliga delar av ovan meddelade bestämmelser.

§ 7.

Till innehavare av sådan befattning i statens tjänst, för vilken avlöningen icke till siffran bestämts av Konung och riksdag eller av Kungl. Maj:t och ej heller utgår efter av riksdagen prövade grunder, skall den myndighet, som äger bestämma avlöningen, lämna dyrtidstillägg, om och i den mån sådant finnes påkallat, därvid ovan meddelade bestämmelser skola äga motsvarande tillämpning, med iakttagande *dels* att dyrtidstillägg icke skall utgå å sådan del av avlöning, som må vara föranledd av efter ingången av augusti månad 1914 inträdd ökning i levnadskostnaderna, och att det å avlöningen i övrigt belöpande dyrtidstillägget minskas med belopp, motsvarande sagda del av avlöningen, *dels ock* att i intet fall till sådana icke-ordinarie befattningshavare, som för sitt arbete i statens tjänst åtnjuta så kallade gratifikationer eller flitpenningar, dyrtidstillägg må utgå med mera än hälften av vad dyrtidstillägg å dem tilldelade belopp enligt berörda bestämmelser skolat utgöra.

§ 8.

För befattningshavare, som av statens medel åtnjuta lön eller arvode för två eller flera befattningar, beräknas dyrtidstillägget å de sammanlagda avlöningsförmånerna och utbetalas vid den befattning, som medför högsta avlöningen, eller, därest avlöningarna äro lika, vid den befattning, till vilken han först blivit befordrad.

Dyrtidstillägg utgår ej å i de särskilda avlöningsbeloppen ingående öretal, som överstiger fullt krontal. Vad av det beräknade dyrtidstillägget överskjuter helt krontal bortfaller.

§ 9.

Med befattningshavare i statens tjänst likställas i avseende å rätt till dyrtidstillägg befattningshavare vid flottans pensionskassa och vid statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl., indelt manskap

vid krigsmakten, reservofficersaspiranter vid flottan, reservmarinintendentsaspiranter samt den vid vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien anställde s. k. Hjertbergska antikvariern.

§ 10.

Från åtnjutande av dyrtidstillägg undantagas:

- 1:o) arbetarpersonalen vid telegrafverkets linjedistrikt och vid telegrafverkets verkstad,
- 2:o) arbetarpersonalen vid statens järnvägars byggnadsarbeten för nya linjer, dubbelspårsanläggningar och därmed jämförliga företag, samt
- 3:o) arbetarpersonalen vid statens vattenfallsverk.

§ 11.

Om befattningshavare under året avlidit, innan honom tillkommande dyrtidstillägg till fullo utbetalts, övergår hans rätt härutinnan till stärbhuset.

§ 12.

Till hjälp vid dyrtidstilläggets uträkning utfärdar Kungl. Maj:t nödiga tabeller.

§ 13.

Dyrtidstillägget utbetalas månadsvis i den ordning, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1923, från och med vilken dag kungörelsen den 15 juni 1922 med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst (nr 356) upphör att gälla.

Vidare har Eders Kungl. Maj:t i den till riksdagen den 8 januari 1923 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1923—1924 under andra till och med åttonde huvudtitlarna samt tionde huvudtiteln föreslagit riksdagen att

dels till täckande av kostnader för dyrtidstillägg åt personalen vid nedannämnda ämbetsverk och kårer för budgetåret 1923—1924 såsom extra reservationsanslag anvisa följande belopp, nämligen

under sjunde huvudtiteln:

för mynt- och justeringsverket (punkt 10)..... kronor 28,000,
att direkt utgå av inkomst av myntning och justering;
för bank- och fondinspektionen (punkt 19)..... kronor 30,000,
att direkt utgå av bidrag till bankinspektionen och av bidrag till
fondinspektionen;
för kontrollstyrelsens avdelning för ärenden an-
gående skattefri sprit m. m. (punkt 29)..... kronor 12,000,
att direkt utgå av denatureringsavgifter;

under åttonde huvudtiteln:

för statens biografbyrå (punkt 250)..... kronor 12,000,
att direkt utgå av avgifter för granskning av biografbilder;

under tionde huvudtiteln:

för patent- och registreringsverket (punkt 20)..... kronor 140,000,
att direkt utgå av patent- och varumärkes- samt registrerings-
avgifters medel;
för försäkringsinspektionen (punkt 23) kronor 15,500,
att direkt utgå av bidrag till försäkringsinspektionen;
dels ock till bestridande av motsvarande kostnader för befattnings-
havare vid verk och institutioner, som icke här ovan särskilt angivits,
å extra stat för budgetåret 1923—1924 såsom förslagsanslag anvisa

under andra huvudtiteln	kronor	1,850,000
» tredje »	»	350,000
» fjärde »	»	12,800,000
» femte »	»	5,500,000
» sjätte »	»	185,000
» sjunde »	»	3,100,000
» åttonde »	»	6,500,000
» tionde »	»	1,300,000

I anledning av propositionen nr 2 hava inom riksdagen väckts åtskilliga motioner. I dessa motioner har hemställts, bland annat, *dels* att riksdagen ville bifalla Eders Kungl. Maj:ts i propositionen nr 2 avlåtna förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtids-tillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. m. under förutsättning att följande ändringar vidtagas:

Dyrtidstillägg skall utgå med jämnt, nedåt avrundat krontal efter ett procenttal, som för befattningshavare vid icke reglerat verk utgör 45 och för annan 27 procent av det utav Eders Kungl. Maj:t fastställda talet för levnadskostnadsökningen och som avrundas till närmast lägre hela tal och beräknas på ett till jämnt krontal nedåt avrundat tilläggsunderlag, som erhålles, om man till den för månad uppburna avlöningen lägger dels för varje befattningshavare 50 kronor, dels för befattningshavare, som på grund av försörjningsplikt underhåller barn under 16 års ålder, 15 kronor för varje sådant barn, varvid skall iakttagas, att nämnda tilläggsunderlag icke må överstiga dubbla månadsavlöningen; dock att beträffande befattningshavare, som icke på grund av försörjningsplikt underhåller barn under 16 år och icke uppnått 25 års ålder, dyrtidstillägget minskas med en tiondel;

dels att riksdagen i fråga om dyrtidstillägg till statens befattningshavare måtte besluta sådan ändring av Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 2, att kompensationsprocenten i någon mån höjes, förslagsvis från 50 procent till 53 procent, att den av Eders Kungl. Maj:t föreslagna begränsningen av det lönebelopp, å vilket dyrtidstillägg skall utgå, bortfaller, samt att rätten till personligt dyrtidstillägg i förekommande fall inom de lönereglerade verken bibehålles;

dels att dyrtidstillägg fortfarande måtte utgå för avlöning till och med 1,250 kronor i månaden, samt att de personliga dyrtidstilläggen icke måtte avskaffas, med mindre än att motsvarande kompensation beredes;

dels att riksdagen ville besluta dyrtidstilläggens bestämmande, vad beträffar det procentuella tillägget, efter följande grunder:

1) *För befattningshavare vid oregrerade verk:*

Grundtalet fastställles på sätt i § 2 av Kungl. Maj:ts förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst anges,

Å avlöningsförmåner, som icke överstiga 200 kronor i månaden, utgår dyrtidstillägg efter ett procenttal lika med 57 hundradelar av grundtalet. Överstiger avlöningen 200 kronor men icke 1,250 kronor i månaden, utgår dyrtidstillägg för den del därav, som utgör 200 kronor, på sätt nyss är sagt, samt för den del, som överstiger 200 kronor, efter ett procenttal lika med 40 hundradelar av grundtalet. Därest vid beräkningen av det procenttal, som skall motsvara vissa hundradelar av grundtalet, brutet tal uppstår, jämnas procenttalet till närmast *högre* hela tal.

Uppgår avlöningen till mera än 1,250 kronor i månaden, utgår å den del, som överstiger nämnda belopp, icke dyrtidstillägg.

Dyrtidstillägg utgår icke å i avlöningen ingående öretal, som överstiger fullt krontal.

2) *För befattningshavare vid reglerade verk:*

Grundtalet fastställs på sätt här ovan sagts vidkommande befattningshavare vid oreglerade verk, minskat med 30.

Å avlöningsförmåner, som icke överstiga 150 kronor i månaden, utgår dyrtidstillägg efter ett procenttal lika med 55 hundradelar av grundtalet. Överstiger avlöningen 150 kronor men icke 1,250 kronor i månaden, utgår dyrtidstillägg för den del därav, som utgör 150 kronor, på sätt nyss är sagt samt för den del, som överstiger 150 kronor, efter ett procenttal lika med 40 hundradelar av grundtalet.

I övrigt gäller vad här ovan sagts vidkommande befattningshavare vid oreglerade verk.

3) *För befattningshavare under 25 års ålder:*

Beträffande befattningshavare, vilken vid början av det kvartal, som omfattar den månad dyrtidstillägget avser, icke uppnått 25 års ålder, minskas dyrtidstillägget med en tiondel.

4) *Särskilda tillägg åt familjeförsörjare:*

Till befattningshavare med familjemedlem utgår särskilt dyrtidstillägg enligt grunder, som föreslås i annan här nedan angiven motion; *dels* att riksdagen ville besluta att det åt befattningshavare med försörjningsplikt föreslagna särskilda dyrtidstillägget måtte beräknas efter följande grunder:

Till befattningshavare med familjemedlem utgår ett särskilt dyrtidstillägg, s. k. familjetillägg, med ett månatligt belopp för varje sådan medlem motsvarande för befattningshavare vid oreglerade verk en tjugondedel ($\frac{1}{30}$) av grundtalet i kronor (vid index 75 = kronor 3: 75) samt för befattningshavare vid reglerade verk en trettiondedel ($\frac{1}{30}$) av grundtalet i kronor (vid index 75 = kronor 2: 50).

Såsom familjemedlem räknas hustru och på grund av försörjningsplikt underhållet barn, som icke uppnått 16 års ålder;

dels ock att riksdagen ville besluta att nu gällande bestämmelser i avseende å personliga dyrtidstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst jämväl skola äga tillämpning under budgetåret 1923—1924.

Riksdagen som i denna skrivelse anmäler sitt beslut i ärendet utom i vad angår dels de under jordbruksdepartementet hörande befattningshavare, dels ock befattningshavare vid flottans pensionskassa och statens

anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl., har i allt väsentligt kunnat ansluta sig till Eders Kungl. Maj:ts förslag.

För att förminska de hårda verkningar, som den i propositionen föreslagna och av tidsförhållandena nödvändiggjorda reduktionen av dyrtidstilläggen otvivelaktigt kan medföra för vissa av de lägst avlönade statstjänarna, har riksdagen emellertid ansett en förändring böra vidtagas, gående ut på ett större hänsynstagande till befattningshavare med barnrika familjer genom bibehållande av den nu befintliga rätten till barntillägg. På grund av den allmänna omläggning av grunderna för dyrtidstilläggen, som innefattas i propositionen, hava dock bestämmelserna på denna punkt givits en något förändrad utformning. Enligt det av riksdagen godkända förslaget skulle barntilläggen utgå med ett fast belopp av 4 kronor vid de reglerade verken och 5 kronor vid de oreglerade för månad och barn under 16 års ålder. Därvid har dock, för undvikande av att i något fall överkompensation skulle kunna komma att utgå, ansetts böra föreskrivas, att barntillägget icke må överstiga det belopp, varmed dyrtidstillägget i övrigt utgår.

För att icke denna förändring med avseende å barnbidragets bibehållande skall medföra alltför stor inverkan på budgeten i förhöjande riktning, har det dock visat sig nödvändigt att i stället borttaga den höjning av dyrtidstillägget med 10 procent för familjeförsörjare med minderårigt barn, som innefattas i propositionen. Även om detta kan medföra någon minskning för familjeförsörjare med ett barn, särskilt i de högre inkomstgraderna, måste dock den vidtagna förändringen i stort sett anses innebära en förbättring för familjeförsörjarna, vilken förbättring för de lägst avlönade med ett flertal barn måste betraktas som icke oväsentlig. För år skulle tillägget för varje barn komma att uppgå till 48 kronor vid de reglerade verken och 60 kronor vid de oreglerade. Till jämförelse må nämnas, att enligt nu gällande grunder — vilka, såsom ovan nämnts, på nu ifrågavarande punkt i propositionen frångåtts — barntillägget vid index 175 utgör 37 kronor 80 öre vid de reglerade verken och 54 kronor vid de oreglerade.

Med hänsyn till de i vissa fall alltför kännbara reduktioner, vilka ett borttagande av de hittills utgående personliga dyrtidstilläggen skulle medföra för de härav berörda befattningshavarna har riksdagen, med avvikelse jämväl i detta hänseende från propositionens förslag, ansett, att desamma alltjämt böra bibehållas.

Det har för riksdagen framhållits, att tillämpningen av den i § 8 givna bestämmelsen om sammanläggning av olika avlöningar för beräkning av befattningshavares dyrtidstillägg visat sig medföra vissa svårig-

heter, då befattningshavare samtidigt åtnjuter lön eller arvode från såväl reglerad som oreglerad befattning. Att för dessa jämförelsevis fåtaliga fall i kungörelsen införa särskilda bestämmelser, vilka givetvis måste bli rätt invecklade, har riksdagen emellertid icke ansett nödigt, utan vill riksdagen endast uttala, att Eders Kungl. Maj:t synes böra vara oförhindrad att, i den mån så befinnes erforderligt, meddela de föreskrifter, som för undanröjande av de sålunda antydda svårigheterna kunna vara påkallade.

Vidkommande de i ämnet väckta motionerna har riksdagen icke kunnat i vidare mån, än som innebäres i riksdagens sålunda intagna ståndpunkt i frågan, bifalla desamma.

Enligt vad verkställda beräkningar givit vid handen, skulle de nu beslutade förändringarna kunna beräknas medföra en förhöjning av de i propositionen upptagna beloppen med — bortsett från pensionärerna — totalt 2.3 miljoner kronor, varav 0.7 miljoner kronor belöpa på de affärsdrivande verken och 1.6 miljoner kronor skola direkt redovisas i budgeten såsom utgående till övriga statens befattningshavare, däri inberäknat personalen vid vissa statsunderstödda undervisningsanstalter.

Under återopande av vad riksdagen sålunda anfört får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition samt de ovan angivna, motionsvis gjorda framställningarna

dels godkänt bifogade förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst (Bil. A) med undantag dock i vad angår dels de under jordbruksdepartementet hörande befattningshavare, dels ock befattningshavare vid flottans pensionskassa och statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.;

dels medgivit, att till befattningshavare vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk, dyrtidstillägg för budgetåret 1923—1924 må utgå av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestridas;

dels ock till bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg vid nedan nämnda verk och institutioner för budgetåret 1923—1924 såsom extra reservationsanslag anvisat

under sjunde huvudtiteln:

för mynt- och justeringsverket	kronor 32,000,
att direkt utgå av inkomst av myntning och justering;	
för bank- och fondinspektionen	kronor 32,000,
att direkt utgå av bidrag till bankinspektionen och av bidrag till fondinspektionen;	

för kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri
sprit m. m. kronor 13,000,
att direkt utgå av denatureringsavgifter;

under åttonde huvudtiteln:

för statens biografbyrå kronor 13,000,
att direkt utgå av avgifter för granskning av biografbilder;

under tionde huvudtiteln:

för patent- och registreringsverket kronor 150,000,
att direkt utgå av patent- och varumärkes- samt registreringsav-
gifters medel;
för försäkringsinspektionen kronor 17,000,
att direkt utgå av bidrag till försäkringsinspektionen;
till bestridande av motsvarande kostnader för befattningshavare
vid verk och institutioner, som icke här ovan angivits, för budgetåret
1923—1924 såsom extra förslagsanslag anvisat

under andra huvudtiteln	kronor 1,875,000
» tredje »	» 350,000
» fjärde »	» 13,200,000
» femte »	» 5,500,000
» sjätte »	» 200,000
» sjunde »	» 3,425,000
» åttonde »	» 6,400,000
» tionde »	» 1,375,000.

Stockholm den 12 maj 1923.

Med undersätlig vörtnad.

Bilag A.

Förslag

till

kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

Härigenom förordnas som följer:

§ 1.

Mom 1. Befattningshavare i statens tjänst, vilkas avlöning blivit av Konung och riksdag till siffran bestämd eller eljest utgår efter av riksdagen prövade grunder, äga, där ej bestämmelser i annan ordning äro eller varda meddelade, med nedan i denna författning angivna begränsningar och undantag uppbära dyrtidstillägg å följande i avlöningen ingående slag av kontanta förmåner, nämligen:

- lön och lönetillägg;
- tjänstgöringspenningar;
- vikariatsersättning;
- ortstillägg, dyrortstillägg, kallortstillägg, enslighetstillägg och fyrskippstillägg;
- arvode;
- ålderstillägg och därmed jämförlig avlöningsförhöjning;
- extra avlöningstillägg;
- extra lönetillägg;
- provisoriskt avlöningstillägg;
- tillfällig löneförbättring;
- tillfälligt lönetillägg;
- ersättning för bostad, bränsle, lyse, inkvartering och beklädnad;
- inkvarterings- och servisbidrag;
- lönetillägg för tjänstehästar;
- dagavlöning och dagavlöningstillägg vid armén och marinen samt portionsersättning för underofficerare vid flottan, beräknad efter 62 öre per dag;
- häradsskrivares och landsfiskals förvaltningsbidrag;
- uppmuntringspenningar och tillfällig arvodesförhöjning för lotsar, kvarstående på gammal stat;

docentstipendium vid statens högskolor;
tantiem till överdirektör vid statens vattenfallsverk och kraftverks-
direktör; samt

särskild gottgörelse till lokomotivförare, som bestrider tjänst såsom lokomotivmästare.

Mom. 2. Åtnjuter befattningshavare, som i mom. 1 omförmäles, i och för tjänsten efter vederbörande myndighets bestämmande beklädnadsersättning eller annan kontant ersättning, må jämväl å sådan ersättning dyrtidstillägg utgå, om och i den mån myndigheten, med hänsyn särskilt till efter ingången av augusti månad 1914 till följd av stegringen i levnadskostnaderna beviljad förhöjning av ersättningen, prövar sådant av omständigheterna påkallat.

Detsamma skall gälla i fråga om arvode till stenograf enligt avlöningsreglementena för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk samt vid domänverket ävensom arvode till föreståndare för växeltelefonstation och till tågdirigent samt ersättning för beredskapstjänst enligt avlöningsreglementet för tjänstemän vid postverket m. fl.

Mom. 3. Dyrtidstillägg utgår icke å det särskilda belopp, som i samband med övergång till systemet med avlöningens utbetalande i efterskott enligt medgivande av riksdagen kan komma att utbetalas till befattningshavare, vilka erhålla definitiv löneroglering.

§ 2.

För att tjäna till grund vid dyrtidstilläggets bestämmande skall, med ledning av genom socialstyrelsens försorg verkställda beräkningar rörande den efter ingången av augusti månad 1914 inträdda ökningen i levnadskostnader, av Kungl. Maj:t fastställas det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen.

Allt eftersom inträffade förändringar i levnadskostnadernas allmänna läge därtill giva anledning, fastställer Kungl. Maj:t, med ledning av de av socialstyrelsen senast verkställda beräkningar, nytt tal för ökningen i levnadskostnader att äga tillämpning från och med den månad, under vilken Kungl. Maj:ts beslut kungjorts, till den månad, under vilken Kungl. Maj:t må komma att på grund av ånyo inträdd förändring fastställa annat tal.

Närmare föreskrifter angående de beräkningar rörande ökningen av levnadskostnader, som skola av socialstyrelsen verkställas, meddelas av Kungl. Maj:t.

§ 3.

Där annorlunda icke är i § 4 av denna kungörelse eller eljest i särskild ordning stadgat, utgår dyrtidstillägget å den för månad uppburna avlöningen efter ett procenttal, motsvarande hälften av det utav Kungl. Maj:t fastställda talet för levnadskostnadsökningen och i förekommande fall avjämnat till närmast lägre hela tal; dock att

dels beträffande befattningshavare, vilken vid början av det kalenderkvartal, som omfattar den månad dyrtidstillägget avser, på grund av försörjningsplikt underhållit barn under 16 års ålder, dyrtidstillägget ökas med ett belopp, räknat efter 5 kronor för månad och varje sålunda underhållet barn, dock högst med det belopp, vartill det procentuella dyrtidstillägget för motsvarande tid uppgår,

dels ock beträffande annan befattningshavare, vilken vid början av det kvartal, som omfattar den månad dyrtidstillägget avser, icke uppnått 25 års ålder, dyrtidstillägget minskas med en tiondel.

Förhöjning av dyrtidstillägg inträder icke på grund av försörjningsplikt för barn, som i egenskap av pensionär äger åtnjuta dyrtidstillägg av statsmedel. Barn, vars föräldrar båda äro såsom befattningshavare i statens tjänst eller innehavare av lärarbefattning vid annan läroanstalt än statens berättigade till dyrtidstillägg av statsmedel, räknas endast till den av föräldrarna, som åtnjuter den högsta avlöningen, eller, om avlöningarna äro lika, till fadern. Gift kvinnlig befattningshavare, vilkens man icke såsom befattningshavare i statens tjänst eller innehavare av lärarbefattning som nyss sagts är berättigad till dyrtidstillägg av statsmedel, äger tillgodonjuta dyrtidstillägg för barn endast om mannen är på grund av bristande arbetsförmåga väsentligt urståndssatt att bidra till familjens underhåll.

Uppgår avlöningen till mera än 650 kronor i månaden, utgår å den del, som överstiger nämnda belopp, icke dyrtidstillägg.

Dyrtidstillägg utgår ej å i avlöningen ingående öretal, som överstiger fullt krontal. Vad av det beräknade dyrtidstillägget överskjuter helt krontal bortfaller.

§ 4.

Mom. 1. Till befattningshavare, vilka åtnjuta lön eller arvode enligt gällande avlöningsreglementen för befattningshavare vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk, vid domänverket, vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, för officerare och underofficerare samt civilmilitära

beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen samt för befattningshavare vid lots- och fyrstaten, skall dyrtidstillägg utgå i enlighet med föreskrifterna i § 3, dock med iakttagande därav,

att det i § 3 omförmälda procenttal skall i varje särskilt fall minskas med 18,

att det belopp, varmed dyrtidstillägget ökas för varje underhållet barn, utgör 4 kronor, samt

att dyrtidstillägg icke utgår å den del av avlöningen, som må överstiga 800 kronor i månaden.

Vad nu är sagt skall jämväl äga tillämpning å sådana i förenämnda avlöningsreglementen avsedda icke-ordinarie befattningshavare, till vilka arvode utgår med i vederbörande stater angivna belopp.

Mom. 2. Därest för befattningshavare, som i mom. 1 avses, löneinkomsten jämte dyrtidstillägg enligt samma mom. understiger vad som skulle utgjort befattningshavarens löneinkomst närmast före övergången till den nya lönestaten jämte dyrtidstillägg enligt bestämmelserna i § 3, äger befattningshavaren åtnjuta gottgörelse härför i form av personligt dyrtidstillägg.

Sådant personligt dyrtidstillägg må av befattningshavaren tillgodonjutas allenast i den mån han icke genom avlöningsförhöjning, vare sig i samma tjänst eller efter förflyttning till annan befattning, erhåller en löneinkomst, som jämte dyrtidstillägg enligt mom. 1 uppgår till den inkomst, han vid motsvarande tidpunkt skolat åtnjuta, om han då kvarstått med den avlöning, han innehaft närmast före övergången till den nya lönestaten, och därå uppburit dyrtidstillägg enligt bestämmelserna i § 3.

Med löneinkomst enligt detta mom. förstås i varje särskilt fall de sammanlagda avlöningsförmåner, vilka i av Kungl. Maj:t utfärdade övergångsbestämmelser till den nya lönestaten medräknas för bedömande av huruvida befattningshavaren lidit avlöningsminskning genom övergång till den nya lönestaten, ävensom i förekommande fall personligt lönetillägg, som uppbäres på grund av sagda övergångsbestämmelser.

§ 5.

Dyrtidstillägg beräknas, med nedan angivna undantag, endast å avlöningsförmåner, som utgå av statsmedel. Där avlöning bestrides dels av statsmedel och dels av andra medel, beräknas dyrtidstillägg endast å den del därav, som utgår av statsmedel; dock att *dels* dyrtidstillägg åt befattningshavare vid universiteten, de allmänna läroverken och navigationsskolorna samt till lantbruksakademiens sekreterare beräknas

å hela det belopp, vartill i § 1 angivna avlöningsförmåner författningsenligt uppgå, utan avseende därå, att till bestridande av nämnda institutioners utgifter användas jämväl andra medel än statsmedel, *dels* beträffande biträdande lärare vid musikaliska akademien, till vilkens avlöande akademien lämnar tillskott av egna medel, dyrtidstillägg beräknas jämväl å sådant tillskott, i den mån ersättningen icke utgår efter högre belopp för undervisningstimme i veckan än som tillkommer ordinarie lärare vid akademien, *dels ock* till vikarie för häradshövding samt till andre notarie i domsaga och vikarie för andre notarie dyrtidstillägg bestrides av statsmedel även å den del av utgående arvode, som gottgöres statsverket genom avdrag å häradshövdingens avlöningsmedel, skolande därvid till vikarie för häradshövding med förordnande enligt 34 § domsagostadgan eller därmed likställt förordnande dyrtidstillägg utgå å ett beräknat belopp av 7,800 kronor om året.

Till häradshövding utgår dyrtidstillägg å ett beräknat belopp av 7,800 kronor om året.

I fråga om notarie vid domkapitel likställes med de avlöningsförmåner, varå dyrtidstillägg enligt § 1 mom. 1 skall utgå, så stor del av vederbörandes övriga inkomster i tjänsten, att det belopp, varå dyrtidstillägg beräknas, uppgår till 2,500 kronor utöver enligt stat utgående avlöningsförmåner.

Dyrtidstillägg beräknas även å författningsenligt utgående inkvarterings- och servisbidrag, som gäldas av andra medel än statsmedel.

Befattningshavare vid allmänt läroverk, vid högre lärarinnese-minariet och vid folkskoleseminarium åtnjuta dock icke dyrtidstillägg å hyresersättning eller hyresbidrag. Ej heller utgår dyrtidstillägg å den del av arvodet till föreståndaren för yrkespedagogiska centralanstalten, som beräknas motsvara dylik ersättning.

§ 6.

Till befattningshavare i statens tjänst, vilkas avlöning till siffran bestämts av Kungl. Maj:t, utbetalas dyrtidstillägg under iakttagande i tillämpliga delar av ovan meddelade bestämmelser.

§ 7.

Till innehavare av sådan befattning i statens tjänst, för vilken avlöningen icke till siffran bestämts av Konung och riksdag eller av Kungl. Maj:t och ej heller utgår efter av riksdagen prövade grunder, skall den myndighet, som äger bestämma avlöningen, lämna dyrtidstillägg, om och i den mån sådant finnes påkallat, därvid ovan meddelade

bestämmelser skola äga motsvarande tillämpning, med iakttagande *dels* att dyrtidstillägg icke skall utgå å sådan del av avlöning, som må vara föranledd av efter ingången av augusti månad 1914 inträdd ökning i levnadskostnaderna, och att det å avlöningen i övrigt belöpande dyrtidstillägget minskas med belopp, motsvarande sagda del av avlöningen, *dels och* att i intet fall till sådana icke-ordinarie befattningshavare, som för sitt arbete i statens tjänst åtnjuta så kallade gratifikationer eller flitpenningar, dyrtidstillägg må utgå med mera än hälften av vad dyrtidstillägg å dem tilldelade belopp enligt berörda bestämmelser skolat utgöra.

§ 8.

För befattningshavare, som av statens medel åtnjuter lön eller arvode för två eller flera befattningar, beräknas dyrtidstillägget å de sammanlagda avlöningsförmånerna och utbetalas vid den befattning, som medför högsta avlöningen, eller, därest avlöningarna äro lika, vid den befattning, till vilken han först blivit befordrad.

Dyrtidstillägg utgår ej å i de särskilda avlöningsbeloppen ingående öretal, som överstiger fullt krontal. Vad av det beräknade dyrtidstillägget överskjuter helt krontal bortfaller.

§ 9.

Med befattningshavare i statens tjänst likställas i avseende å rätt till dyrtidstillägg befattningshavare vid flottans pensionskassa och vid statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl., indelt manskap vid krigsmakten, reservofficersaspiranter vid flottan, reservmarinintendentsaspiranter samt den vid vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien anställda s. k. Hjertbergska antikvarien.

§ 10.

Från åtnjutande av dyrtidstillägg undantagas:

- 1:o) arbetarpersonalen vid telegrafverkets linjedistrikt och vid telegrafverkets verkstad,
- 2:o) arbetarpersonalen vid statens järnvägars byggnadsarbeten för nya linjer, dubbelspårsanläggningar och därmed jämförliga företag, samt
- 3:o) arbetarpersonalen vid statens vattenfallsverk.

§ 11.

Om befattningshavare under året avlidit, innan honom tillkommande dyrtidstillägg till fullo utbetalts, övergår hans rätt härutinnan till stärbuset.

§ 12.

Till hjälp vid dyrtidstilläggets uträkning utfärdar Kungl. Maj:t nödiga tabeller.

§ 13.

Dyrtidstillägget utbetalas månadsvis i den ordning, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1923, från och med vilken dag kungörelsen den 15 juni 1922 med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst (nr 356) upphör att gälla.